

Kommunistide laiaulatuslikud tawakused.

1. Kommunistide konverents.

5. ja 6. aug. pidasid kommunistid Tallinnas nõudanimetatud „estimeet töölisnoorfoo konverentsi.“ Osavõtmaks oli 54 kaadikut 36 organisatsioonist, kes pidid esitama 2122 liiget. Sellel noorfoo konverentsil ei olnud midagi ühist noorfoo liikumisele. Tema ei puudutanud mingit küsimust, mis noorte enesest eluga, pilidmistega ja tõe otsimisega ühenduses. Siin oli arutuse all küsimus, kuidas võimalik oleks noorfoo arastatada kommunistiliseks lihtustada.

Konverentsi juhatajad täiskasvanud. Nõud riigikogu liige kommunist Keerdo. Juhatusesse valiti teiste hulgas riigikogu liikmed kommunistid Mäit, Kangur ja Rees. Referaatidega esinesid niisamuti täiskasvanud. Kommunistid Mäit, Kangur, Pälson, Rees, Rees ja Meerts. Mõeti vastu võtta teine resolutsioon. Mõtet, mis referaatides ette kantud ja resolutsioonidesse loetu mõtet, ei ole uued. Wene „selfimeet“ tunneme neid hästi. Nad on aga sellepõhvel humilistad, et nad kommunistide tawakused selgelt esile toovad, sest tawad, mis noorfoo liikumise jaoks walmistatud on ainult teiseid kommunistide ühisest plaanidest. Peab ütleva, et kõnelejad konverentsil õige awalikud on olnud, ei tea, kas sellepärast, et nad meel kinnalt elu-kihts ei ole, et nad oma asjaks õige julgud on mõni ehit ka sellepärast, et loit need konverentsi otsused on walmistatavad Wene- maale, kus neid kaalutakse ja nende wäär- tuse järele talu maksetakse. Konverentsi kirjeldust „Eestrahwa Gääle“ lugeb, tõu- jeb küsimus, kas kommunistide tawakused on sellepärast nii laiad, et kohalikud eesti- wõijad tunnawad enesest külluses jõudu, mõit sellepärast, et nende toimepanemiseks juuremaid rahasummasid saada. Kui aga loiti kõnelejad ja resolutsioonid läbi mõelba, on selge: Konverents ei olnud muud, kui grammofon, mis Moskwa manifesti Eesti kommunistidele teada andis.

2. Streikide õhutamise.

Resolutsioonis poliitilis-hariduslike töö kohta selgub muu seas: „Eriti tuleb poliitilis-hariduslikes töös rõhku panna sellele, et noorleste proletariaatist areneksid rewolutsioonilised mõttejad, kes ehtimisel wõimalusel walmis wälja astuma tööliste klassi wõitluse lõpuks teostamise eest. Sellepärast tuleb töölisnoorfoo poliitiliseks kasutamiseks kõige laiemas ulatuses ära kasutada nii tegelikku klassi wõitlust (streikid, nõudmis-meeleroalused jne.) kui ka rahwuswahelisi ja kohalike rewolutsiooni aastapäewi, hooaegu jne., mida wõimalikult tuleb siduda erilise kasutatava ning õpetawa propagandaga.“

Et seda „poliitilist tawakust“ wõimal- bada, selleks korraldavad ja õhutamad enamiklased streikide, meeleroalused ja teisi wäljaastumisi. Töölist aga hullutamad nad, et seda nende majanduslike huiwid nõu- wad. Resolutsioonis rõhutatakse, et poliitiline haridustöö ei tohi muutuda „te o-

reetiliseks targutamiseks.“ waid peab olema ühenduses „wõitluslike- ainetega“, sest niimisi olla „propaganda ja õpetamine arustada igale noorele pro- letaarlastele“. Järjekulst on kommunisti- del tegelikud „wõitluslike annete“ loomi- ne, näit. streikid niisama tähtis, kui riigile- lool. Streikide ja loitsugu wäljaastumiste juures ei ole kommunistidel tähtis, kas nad lõpetawad wõitluse wõi kaotusega, peaaft, et nad wõimaldavad wõitluswõimust, pro- pagandat ja õpetamist.

3. „Aktiivisid“.

Pea kõik kommunistlikud tegelased kõne- lesid tawakusest energiliselt asuda aktiiv- seke tegelaste wõi wõitlusmeelede jallade ajutamisele, ehkta maadõrma linnades, pä- raltööle ka teistes elandamates kohtades.

Kui wastawat resolutsiooni piisut too- rida ülearustest lihandustest, mis sinna „poliitilise jurwe kartusel“ pandud, nagu kongressil seletatakse, siis leiame, et akti- wistide peale on tähtsad ülesanded pan- dud, näit. „informatsioon“ murehemine ja jalaalulamine (selle kohta paluud õpet- liku materjali jalaalulajate protsessid), kihutuskirjanduse laialilastamine. Akti- wistide tööala on tööjatuise põhimõitel kindlasti ära määratud. Kõneleja Kan- gur nimetas järgmist tööjatuist: ühe käes on organiseerimise töö, teise käes antimili- taristiline kihutuslöö, kolmandad peawad wastaste organisatsioonid lõhkuma, nel- jandad laotawad laiali kihutuskirjandust, wiieandad õpitwad tawadma tööliste elu ja tawakused kureks olla kõigi wäärnähustega, kuueandad organiseerivad lastegruppide jne. Aktiivistid on kommunistlike õrnikla- mise töö kohalikud juhid.

4. Punawõde organiseerimine.

Jeeralist tähelepanu pühendawad kom- munistid „spordile“. Kõhutatakse taw- kust, kohalike spordiseltside lõhkuda ja neist töölist wälja meelitada. Selle asemel nõu- talje „tööliste spordi“ arendamist. Kõne- lejad tawakud pikalt ja laiast selgels teha, et „tööliste spordil pole midagi ühist ko- banlike spordi liikumisele“. „Poliitilise jurwe“ pärast ei delda selle „spordi“ siu- otse wälja, kuid ridade wahelt lastakse wa- balt lugeba, antakse päris aiateibaga mär- tu. Sport peab töötama „kõutluse teiste klassi wõitluse alusel seiswate organisatio- nidega“. „Parjutused“ ja „mängud“ pea- wad olema rajatud „kollektiivsele alusele“. Spordisje tuleb puhuda sijsje „elaw klassi- wõitluse waim“. Kommunistiline spordi liikumine peab „lawatindlast korraldama ja juhtima“. Sellepärast peawad kõik il- likud spordi rahmituised kaduma ja loendu- ma ülemaalse organisatsiooni „Sparta- tuse“ alla. Selle läbi peab „töölist spordi liikumine muutuma wõimsaks töölist klassi liikumisele“. Mii siis seatakse loogigrupid walmis ja seatakse nad ühtse ülemjuhatus- alla. „Töölist spordi“ loist iseloomu wõib näidata ka see wiis, kuidas spordi olalisi

refuteeritakse. Resolutsioon seletab seda järgmiselt: „Töölist spordi seltsidele liikmete juurewõitmiseks peab korraldama orgnada- laid ja päewi, arastatades igasuguseid kihutuslöö wõimalusi, näit. miitingud, loosolekud, referaadid, töölist spordi de- monstratsioonid, wõitlused jne. Liikmete klassiteadwuse ja klassi wõitluse põhimõete selgitamiseks tuleb korraldada wähemalt kord kuus üldloosolekuid, referaate jne.“ Kõite seda kuuldes tuleb elawalt meele jo- num Moskwa, mis pärit sellestjamaft ajast, kui meil töölist noorfoo konverentsi peeti: „Wene täidejatuwa nõuogu poolt anti uus dekreet punawõde juurendamise kohta wälja. Peale olewate korralduste wõesjate organiseeritakse wõesjad territo- riaalsel alusel ning pannakse määma üldine sunduslik sõjaline et- temalmistamine, alates 16 a. wana dusest.“ Mida Wenemaal de-

freedig tehtakse, seda tawakud Eesti kom- munistid pöranbaaluse kui ka awaliku li- hutustööga kätte jaada. Kogu liikumine sihib „punawõde juurendamise“ peale. Jsegi jarnane ast on ettenähtud, nagu kommu- nistlike loosolekude alaline arweldamine. Kõneleja Pälson ütles lausa: „Noorte organiseerimist juhtimad teist- kohad peawad hoolt kandma, et neil alati täielik informatsioon raiooni piirkonnas te- gultewate noortööliste arwu ja organiseerimise töö edu- oleks, seda jaawutades tiheda kohtade peal käimisele, küsi- misele ja ankeetlehtedega.“ Sar- nane „töölist spordi“ plaan ei ole igatahes Eesti oma kommunistide peas walmind, waid les on wäljajspoolt neile ette kirjutud.

(Järgneb).

Wäljamaal.

Kuidas Sakamaal walituse kriis tuli.

Kui kantsler Cuno 8. aug. erakorrali- selt kottitustulud riigipäewa ette astus, ei olnud kriisi ohtu oodata. Cuno tooni- tas wõitluse wastupanetu kindlat jatkamist, wõimalikult kõrgete makside sijsjeadumist, mille juures mingisugused erahuiwid ei tohi tähelepanu leida, ning tuletas kättidele meel- de, et Sakamaal seilab praegu üht ja peab ennast ise aitama. Walituse seletus mõeti kõigi erakondade poolt heatahtlikult wasta, wäljaarwastid kommunistid ja wahuslased, kes diktaatori poole tüürwad.

Järgmistel päewadel, kui Walituse se- luse üle alles läbiwõtmise peeti, muutus poliitiline seiluford terawaks. Lõiduraneke wuudus linnades andis end terawalt tunda. Meelepaha riigipanga wasta, kes ei suutnud kottitustulud määrat rahamäärlikult walmistada, kaswas kiireks. Mii Berliinist kui wälja- poolt käis tööliste loatõndi alatoja riig- päewalt nõudmas, et uus walitust ametisse seataks. Ameliuhtjuse tekkimises Ber- liinis pandid kommunistid ette ülbist streiki kolmeks päewaks wälja kuulutada. See et- tepanek kufutati keal küll läbi, aga olalised streigid puhlesid korraldust siiski lahti.

Kiigi president oli sohtialdemokraatia esi- tajatele tungiwalt nõu annud ütlewata ras- tele aegade pärast walituse kriisi wäljakut- sumist edasi liikata. Soht.-demokraadid olid lubanud seda ka teha, aga nüüd pidid nad rehendamaga waga arema meeleoluga töö- liste hulkades, pidid rewideerimise alla wõt- ma oma seilufõhja Cuno kabineti wasta. Louget selleks andis nendele meel kinnu- nistide ettepanek riigipäewal, milles nõuti umbuhtluse andamist Cuno walitusele. Küll ei oleks kommunistid ka soht.-demo- kraadide 178 häällega suutnud seda ettepa- nekut läbi wõtta, aga Cuno oli juba wõrem loonitanud, et temal ei olla wõhematki joo- mi ametisse edasi jaada, kui tema kabinett

oma tegeudises wõimalikult laialdasti loelut ei leia.

Samal ajal mõeti suure koalitsiooni loo- mise mõte tõsijelt läbiwõtmise alla, rahmo- erakonna juht Stresemanni ja soht.-demo- kraadide juhi Hilferdingi algatusel. Mii- mase poolt seletati, et soht.-demokraadid ole- sid walmis ühes kolme kohalike erakonna- ga walitusest oia wõtma, aga mitte Cuno juhatusel, selle nimi on tööliste ringfonda- des hea kõla kotonud.

11. augustil kinnistas soht.-demokraati- de rühm riigipäewal pärast mitmetumilist nõupidamist, et tema ei saa Cuno kabineti enam usaldada. Walitus, seda sohtialde- mookraatia mõits toetada, peab rahwasjan- duses, walmistas, makside sijsjeemis põhja- litud urendused läbi wiima. Tööpalgas leadma reaalwääruse alusele ja sammusid astuma sellele, et Sakamaal wõetaks rah- wastelidist liikmeks wasta.

Wõnda oli kriis käes. 12. aug. palus Cuno kabinett end ametist lahti, et aset an- da suurele koalitsioonile, kes paremini ja täielikamalt suudab läbi wiia rahmo- enese- kaitse kaitumist. Kiigipresident taitis seda palwet ja wõttis siis suure koalitsiooni esita- jad jutule, selle poolt riigifantsleriks ühel häälel ette pandi Dr. Stresemann. Sama päewa õhtul juba andis president uue walit- use moodustamise Stresemanni kätte, kes selle ülesandega juba järgmisel päewal to- me sai.

Rahwuswaheline maatööliste kongress Moskwas.

„Krasnaja Gajeta“ kirjutas 12. aug.: 25. septembriks kufutakse Moskwas kottu rahwuswaheline ma- ja mehtatööliste kon- verents. Suurem osa delegatidest on wäl- jamaal talupojad, kes Wene põllumajandus- lisele näitusele joidamad. (E.W.)

Infa warandused.

56

Sir John Metcliffe romaani.

Kord hoidis oma filmad maas, et mitte näha seda julma mängu, mida ta ei suutnud talistada. Eht ta küll oma wõrwaenlase Gawthorni kiitlasi ei jallinud, oli tal siiski nii palju inimesarmastust, et neid kuigi mitte fur- nast siis wähemalt hirmust piinamistest päästa katjuda, kuid tema laatia filosoofiline seletus, et nad kõigepealt endi peanahku peawad hoidma ja seepärast mingil tingi- mifil indiaanlaste talituse ei tohi tegada, see seletus oli temale selgels teinud, et tawis kõik inimesarmastuse tundes maha suruda ja leppida paratamatusega, kui ta tahtis oma eesmärgile jõuda ja kõige juuremat hädaoh- tu endast ära hoida.

Leifiti oli lugu senjorittaga. Märatsewad werejā- nulisi naifi nāhes wõpatasid ta närwid. Kõhutusega mõlles ta selle peale, et need naifed temale sama kaatut wõiwad walmistada, ja seepärast pööras ta nagu loomusunnil oma filmad abipaluwalt mehe poole, kes teda juba kord oma mehtfute fuguwendade käest oli wabastanud.

Tema piik kohtas noore indiaanlaste piiku, mis tõsi- sena ja kindlana tema peale oli juhitud.

Senjoritta punastas meele tuletades, kuidas ta ta- juks enda päästamise eest noore kiiti oma mõisast ära oli ajanud ja kuidas ta ennist põlgliku pilguga tema peale waatas.

Oli, nagu oleks noor prealik tema kolajalemaid mõt- teid lugeba oskanud.

Oma seilandit muutmata, kummardas ta kergesti preiki poole, ja ütles oma kurguhäällega Hispaania keeles:

— Tulelillel ei tarwita midagi karta. Nende naiste käed ei puutu temasse, sest tema saab nende kuringannaks.

— Mida tahad ja sellega ütelda? küsis senjoritta, tahtmatult wõpatades.

— Gali Ruru on ta oma naifeks määranud. Temal tuleb indiaanlastega ühes wigiwamis (telgis) elada.

— Ei ialgi! Ennem furen.

Loojalane löi oma filmad maha:

— Tulelille wõib punaseid mehi.

— Mitte kõiki, Jaaguat, — ütles tüdruk ruttu. —

Indiaanlaste hulgas on ka healiudamisi inimesi. Sinul on ka hea siida. Seda pahem on, et ma find nüüd meie waenlaste keskel ja nende kiitlasena näen.

Noormees tõstis oma filmad üles ja waatas ülla- tatuna senjoritta otja.

— Wapshide tee ei ole mitte toojalase tee, — ütles ta osatutult. — Tulelille peaks Jaaguari paremini tund- ma. Ka Jaaguat on Gali Ruru wang nagu Tulelillegi. Senjorita waatas talte lohtudes otja.

— Kuulsin, et komanthid seeford oma põliste waen- lastega, apashidega, liidus on?

— Remad wõitlewad ühise waenlase wasta, kuid mitte üheskoos. Jaaguat ei lähe kunagi mõne mehta- leero jälgedes, eht olgu siis, et ta tema peanahka tahab kätte saada?

— Aga kuidas oleb ja siis siia jatkunud?

— Kuidas on ka Tulelille Gali Ruru laagrisse ka- tunud? Mind mõeti mangi, kui tahetta päifelt tagasi haawata jain, sest et ma Ruridäe nõu kuulda ei wõtnud. Hispaania neiu tõmbas kergendatult hinge. Ta tun- dis oma mõlmu selle laanepoja üle.

— Wälban find täiesti, Jaaguat. Siin ei jätta mind mitte maha. Parem surin, kui see hirmus laatus, mille peale ja ennist tähendafid.

Noor prealik waatas talte tulise pilguga otja.

— Kas tahad Tulelille tõesti Suure Waimu juure

minna, ennem kui ta Gali Ruru naifeks saab?

— Tõusafin endale ennem kumme korda noa süda- messe. Kuid olen nõrk naine ja ilma sõjariistata.

Indiaanlane waatas enda ümber, tõmbas siis wõõ- mhest pussi, mille ta eelmisel õhtul oma peidekud sõbra käest oli saanud, harutas noa nõori seest lahti ja mislas ta senjorale riippe.

— Tulelille ei saa kunagi apashi kufitate emaks. Ta lohib selle noa ainult siis oma südamesse tõugata, kui kõik lootus on kadunud. See nuga on ühe sõbra käest.

Dolores tundis, kui suure ohwri wang seega löi, sest see puss oli nähtawasti tema ainuke kaitseriist. Ta waatas mehele (wahelt wiimast korda!) otja pilguga, mille ilmes fulas tõuhtus selle kõrgema tundmuse ees, mis ei tunnistata seiluse ja tõu wahesid, ning ütles süga- wa liigutusega:

— Wõta wastu minu tänu. Sa wõid mind fur- mata, sest la päästad rohkem kui minu elu, mille sa kord juba oled päästnud. Ent ütle, misfugune laatus ootab sind?

Kui Cerro mõisa homme apashide kätte langeb, saab Gali Ruru kuulda, kuidas toojalane oma furalaulu laulab.

— Cerro mõisa nende kurbade kääs! Sa find tahe- talle tappa? Armuline Sumal! Sa minu isa?..

— Seda saja majaga meest on hoiatatud. Jaaguari öde põgenes täna hommiku tema mõisasse. Tulelille tead- ku, et sõbra film walwad tema üle ja Ruridäsi..

Hirmus kisa, meel hirmum kui fenine, mille kaitfel Jaaguari ja senjorita mõitewahetus liindis, talistas jutu- ajamise jatkamist. Selle walutisa jekka loetis apashide hirmutis ja hoistamine. Nad kōiskafid oma mõhatud waenlaste nõrku ja arguise üle.

Rinnitatakse ilma vaielusteta krebideid
Bene õpeteleaga glümnafiumi ja Bene-
Balti laevatehases algkooli awamijets —
efimejs jaojs 2.186.541 mt. ja teije jaojs
640.000 marta

14. ja 15. augustil.

Eestimetele kohadele tulid: 50 meetrit
 waabalt Djas — 44,1 sek.; 400 meetrit wa-
 balt Schwalbe 9 min. 25 sek.; 100 meetrit
 waabalt Döpa — 1 min. 42 sek.; 100 meetrit
 seilit Jaanson — 1 min. 51,4 sek.; 100 meet-
 rit rinnuli Kammer — 1 min. 57,2 sek.; 50
 meetrit waabalt naistele Schöfer 56 sek.; 100
 meetrit waabalt naistele Schöfer 2 min. 7,8
 sek.; 400 meetrit waabalt naistele — Schöfer
 10 min. 10 sek.; 1000 meetrit waabalt mees-
 tele Rumm 26 min.

mingisugust kaalamara ta ei saa. Mõõbel, mis wabrikust tellitakse, nii New-Yorgis kui ka San-Granciscos, leiab koos laialt Brantuse woodisti (mehele ja naisele) ja woadi kaob põemaks loodis jeknappsti; laialt, mis lõõmise järele kofu pakkakse. Siis weel paar tooli, pændumata diivan, wägel ka iluastjade riitil ja mõni halmast riititud wikt. Hiide- ja pesufapid — on's neid wälja tarmis? Igat mõõbigaial ostetasse uued asjad, riide- ja pesufapid samuti pesufapid on ieintesse ehitatud. Etatakse nagu riitil, laemafajutis.

Ja poissmees? Nem-Jorgis maksab möbleeritud tuba ühes mannitorvitamis- mõimalusega 79-mal kuulil 100 dollarit. Noor abielupaar peab paremaks hotellis elada ja jõub mõrasteimajaks. Mõraste- maju on lügemata arm; neid on igal inlit- janurgal. Sarnastes teismistes mõraste- majades, nagu Childs St. Regis on loogi- foort 45 tiendist kuni 1 dollarini.

Kõik ameeriklased käivad ühehuguselt riides; kui file lõug moodis on, ei rifu keegi moodi. Mätsid, mantlid, ilifonnad kirjutavad ette üffifub hiiiglatehased, nagu „style 1923“, ning iifski kodumaalane ei astu „teaduselt“ üle. Kui keegi peale 15. septembrit ülekaabu kannab, peab ta ette maatlif pleina, muidu liulafie kaab vooft minema. Doamid on muidugi fogu ju-mefi teatud lõibega toilettidesje rietatud. Niiete wärm määratafje findlaks „1. üles-tõusmife piihal Olad Rags („Käbalate“) boraadil Fifth Avenue'l. Muidugi on fiis kuf ühehuguselt riides: fäfsolemäl aastal ok jee firjum kui funagi maremal. Serme-liini nahad ahminahfadega jegamini, buna-je ja roheliifed kingafesed... Nasta lill on — liilia.

Mad elavad kõik üheselarnajelt, ilma fan-
taasiata hulgakaupa ehitatud mööbli sees.
Ja näelvad selle juures olewat nii härs-
ked, kadestatavalt terised, tööroojad ja nõu-
vad: noored inimesed noorel mannermaal.
Mia. Mund.

Tallinna lõunad

Lainete kaitseks Lääne muulil

pilendatavale muulil välis-muulil põhja kaitse jätis 20 jilla ulatusel 8 jala kõrgusega.

Praegu viiakse sadamas varemalt algatud tööd lõpule. Uusi ettevõtteid ei saa täna enam teostada, sest kõik lubatud krediidid on juba kasutatud. Tulevaks aastaks eelarvesse on järelegi suuremad summad Tallinna sadama korraldamiseks paigutatud. Nii omandab Tallinna sadam mõne aasta jooksul moodja ja kõigi tehniliste abinõudega varustatud sadama ilme.

Mereasjanduse peavalitsus sadamas uue suurema laduhoone ehitamist algaud.

14. sept. anti mähempakkumisel bassein nr. 1 lõunakaldale kavandatud suurema laduhoone ehituse auus ja ko. kontori kätte 6.120.000 marga eest. Lepingu järele peab laduhoone 1. novembril s. a. valmis saama. Ehitatavale tellistivõlvi vahemärgiga. Põranda pind 1500 ruutmeetrit.

Linna raamatukogu täiendamine.

Linna raamatukogul on hiljuti lörda läinud omandada kellegi prof. raamatukogu, mis sisaldab tuhat lehekülge ning maksimaalselt 200.000 marga. See raamatukogu sisaldab peaaegu kogu poliitika- ja kunstiajaloolist töid, enamasti käsikirjeld, milmed neist on haruldased töid.

Peale selle on linna raamatukogul loovust omandada veel endist Tartu Vene avalikku raamatukogu, kas koguni maksuta ehk õige vähele hinnaga eest. Venelaste raamatukogu on võrdlemisi lagunenud, ta korraspidamine läheb omanikkudel üle jõu, sellepärast katseb selts tahtu parema meelega lahti saada.

Linna raamatukogu on veel võimalik aastal täiendatud rohke Saksa kirjandusega, mida oli võimalik kätte saada Saksa marga kurssi odavuse tõttu.

Raamatukogu on Eesti vanema kirjanduse poolest karmis puudulikk, kuna uue mat kirjandust on püütud võimalikult kiire muretseda. Vanemast kirjandusest tahetakse muretseda võimalikult igast teosest üks eksemplar.

Raamatukogus tuleb suure puudujena mainida, et uue kirjanduse kaitmise olude tõttu niipea lugejate kätte ei jõua. Raamatukogul on üks kütaja, kes kütis raamatuid kütub, mispärast töö viisalt edeneb ja ilmunud kirjandus poole tunni aja pärast raamatukogusse tarvitamiseks pääseb. Siin majas küll asi parandub.

Raamatukogu rohke täiendamise tõttu on raamatukogu senised ruumid juba kitsaks jäänud, juureomandatud kirjanduse ülesseadmine on juba võimatuks muutunud. Sellepärast tahetakse raamatukogu juures asuvald lugemistuba ruume ka raamatukogu alla võtta, kuna lugemistuba kütis teisele korrale, endistes E. rahva muuseumi ruumidesse, kus käesoleval suvel ehitajad Tartus peatudes korterit leidisid.

Linna raamatukogu laienemisel on võimalik, et ta teatavalikult raamatukogus muutub, nagu see Tallinna linna avaliku raamatukoguga hiljuti juhtis.

Maaparanduse laen.

Laenu väljandmise ja tasumise kord.

Maaparanduse laenu pealt võetakse 2 %, laenu tagasimaksmine algab hiljemalt 6. aastal ja laenu antakse välja kuni 15 aastani.

Maaparanduse laenu väljandmise määriste läbivaatamiseks oli põllumajanduse poolekõrge tegevuskollegium 14. augustil koosoleku kokku kutsumas, millest osa võtsid ka põllumeeste keskkomitee ja ajumikside liidu esikajad. Koosolekul juhatas põllumajandusminister.

Koosolekul maadati põllumajanduse peavalitsuse poolt väljatöötatud maaparanduse laenu väljandmise määriste eelnõu läbi, mõningaid muudatusi selles ette võttes.

Selle järele kujunes maaparanduse laenu väljandamise kord järgmisel.

Maaparanduse laenu antakse välja maade parandamiseks frakvitamiseks, kändude ja kivide kõrvaldamise ning maade üleskõndimise teel. Maaparanduse laenu saamiseks on õigus kõigil maapidajatel kas omanduse ehk igakuuse rendi alusel. Maaparanduse laenu antakse kuni 75 % kavandatud maaparanduse töö väärtusest. Maaparanduse laenu antakse välja kuni 15 aasta peale tööd üleslooma järele. Maaparanduse laenu soovi jät tuleb esitada põllumajandusministeri maaparanduse osakonna juhatajale maaparanduse projekt ühes eelarve ja seletuskirjaga. Kirjalik soovivaalbus peab sisaldama teadeid laenu soovi ja nime ja elukoja, maapida mife õigustite aluse, leni tehtud maaparanduse tööd, soovitud summa suuruse üle ja kolme vastutusvõimulise kaamehe nimed ehk laenu soovi soovit obligatsiooni laenu

finantsust.

Maaparanduse laenu andmise, selle suu ruse, kestuse, tagasimaksmise tähtaaja, laenu finantsustuse kavandatud tööd kollektiivse koha seiskutaja mõniste ajutavale komisjon, millest võetakse osa peale põllumajandus ministri või tema abi ja põllumajandusministeri peavalitsuse esitajate ka põllumeeste keskkomitee ja ajumikside liidu esikajad. Eesti maaomade laenu laenu summa arvutatakse mõeldavustele ümber tulbgrammidesse kul la turuhinna alusel. Laenu makstakse välja Eesti pangast. Laenu tasumine algab komisjoni määratse hiljemalt 6. aastal peale laenu saamist. Võla pealt tuleb laenu saajal maksta 2 % ja võlga lahuda vastavalt liit-proffendile määramisele. Laenu saajal on õigus laenu enne tähtaega tagada. Laenu tagatavale Eesti maaomade, kändgrammide Eesti maaomade ümberhinnates turuhinna alusel. Maaparanduse laenu saaja on kohustatud töid 2 aasta jooksul tähta. Kuni laenu täieliku tasumiseni ei ole laenu saajal õigus ilma põllumajandusministeri loata oma maad mõlgadega koormata, müüa ega muul teel võõrandada ehk üigimac edasi rentida. Kui laenu saaja laenu and mife kohustusi ei täida, on põllumajandusministeril õigus laenu tagasi nõuda laenu pealt harilikku panga laenu protsenti arva tes.

Tartu teated.

Weeriku linnaja läbikäigu hõlustusamine linnaga.

Kavatsusel läbikäigu jilba veel täna vi chitaba.

Praegune Weeriku linnaja on Tartu linnast eraldatud pika maanteega, mis läbi käimist linnaga raskendab. Enne otstap siooni oli alavil ühendus linnaga Wiljan di uul. kohal, mis aga otstap siooni wõ mude poolt suluti ja käesoleva ajani avatub pole.

Sel puhul pöörasid Weeriku alavil ma jaomanikkude esitajad teedeministeeriumi poole, et Wiljandi uul. kohal läbikäigu koki uuesti avataks.

Teedeministeerium jeda asja kaaludes leidis, et üle jaamastele wagunite mahel on käimine hädasõitlik, jett nimetatud kohas liiguvad kihtelugu rongid ja manöövri meburid. Et aga palvele vastu tulla, ar wesse võttes alavil ja linnawahelise ühen duse tarvilikkust, tegi teedeministeerium linnawalitsusele ettepaneku vastu Wiljandi uul. läbikäigu jilba ehitada, tingimistel, et linn oja ehituskuludest oma kanda võtab.

Teedeministeerium annaks jilla lugebe ja talade ehitamiseks tarvisminewad roo pad, samuti töötaks ka jilla lava wõlja, teostaks jilla ehitust ja wõtaks oma peale jilla korraspidamise tulewikus, kuna linnal tuleks muude materjalide ja tööjõu hin nad oma kanda võtta. Linna oja jilla ehi tamisel teeks 325.000 mk. wõlja.

Silla ehitamist tahetakse käesolewal aastal teostada.

Linnawalitsus on ministeeriumi ette panetuga põhimõttekelt nõus, kui linna peale tulewat summat oleks võimalik mi nisteeriumilt laenuks saada. Laenu tagus linn kase aasta jooksul.

Karlowa linnaja walgusta mist kawatseb Wilja elektri jaam oma peale võtta.

Karlowa linnaja wilekja elektri koha, mida annab Karlowa elektrijaam, on mitu korda ajalehis jona wõetud, kuid asi ei ole iffa paranenud. Wõhust tuleb siin wist ot sija selles, et wabritus, mis otstap siooni ajal ära põles ja hiljem üles ehitati, on mitmed suuri tulihawu jaanud mootorid tarwitusele wõetud, mis alalist remonti nõuab.

Nüüd on elektrijaama omanikud linna walitsuse ees palwega esienerud, et neil lubalaks jaama kontseksiooni, mis on tehtud Tartu linnawalitsusega ja kestew kuni 1928. a., Wilja elektrijaamale edasi anda.

Oleks igatahes soowitaw, et Karlowa linnajasse kihtford korralit elekter jaaks, kuna praegune jaam kangelit ei junda koki nõudeid rahuldada.

Weeriku eeslinna elektrivalgustus.

Kuni senini puudus Weeriku eeslinnas elekter täiesti. Nüüd on linnawalitsus otstustanud linna wõlunõutusse jisseleada, mis eelarwe järele 252.375 mk. wõlja teeks. Uulitsatele seatakse 10 lampi.

„Wanemuise“ näitelawa laiendamine.

„Wanemuise“ jettis otstustanud näitelawa walgustuse ümberseadmisel ja näitelawa laiendamisel obligatsiooni laenu teha.

„Wanemuise“ jettis on kawatse käesolewal aastal teatri juures walgustuse ümberseadmist ja tulewal aastal näitelawa laiendamist ja jisseleada täiendamist ette wõtta.

Et jettis selleks summad puuduwad, jitts oli 13. aug. erakorraline peatsoolek koku kutjutud, kus esitajate poolt ette pandi te male lubada „Wanemuise“ maja ning frun di peale obligatsiooni laenu teha 5 miljoni marga suuruses. Peatsoolek kiitis esitajate ettepaneku heaks. Peale selle wõlitati weel esitajast wab. walitsuse ees palwega esinema haridusministeeriumi laudu „Wa nemuise“ teatrile ühefordse toetuse jaami jets 3 milj. m. suuruses.

Kuna näitelawa laiendamisel oma st frundist ei jattu, jitts otstustati läbiraaki mistesse astuda naabrujes olewate frunti de omanikkudega, et neist laiendamisel tarwisminewat maa-ala omandada.

Tartu näitus.

Ülesandmised näitusele, mis teatavasti 31. aug. kuni 4. sept. s. a. ära peetakse, on enam-wähem kiit juba koos. Siiski tuleb ülesandmist iga päew weel juure. Oja wõtmene ülesandmistest on seni wõrdlemisi elaw olnud. Kariloomi on umbes 100 ümber üles antud. Ka jigu, wäike- ja jalgloomi on mitmelt poolt üles antud. Eriti elaw on aga ülesandmine tööstuse ringkonnas olnud. On isegi mõnejuuseid ümberleid kohaliku Tartu tööstuse alal. Piimaasjanduse osakonnas kawatsewad P. K. „Estonia“ ja Tartu tööstusettewõtja G. Peets piimameiereide jisseleadetega esineda. Eksportwõid on õige rohkesti üles antud, mis meie piimatulunduse edust tunnistust annab.

Wargade näitusel Tartu näituse ajal.

Tori Roadsteri ja E. Ardeni hobuse kaswatajate jettis on E. põllumeeste jettis poole juuriawaldusega pööranud Tartu näituse ajal ja näituse platil warganäitust ära pidada. E. põllumeeste jettis esitajate en omalt poolt vastu tulnud ja lubanud jettis otstardes ruumi näituse uuel platil. Wargade näitus on laupäewal, 1. sept. näituse teisel päewal.

Koolitööde lähenemine ja kaitsekohad.

Koolitööd alguse lähenemise tõttu on juba linnas rohkesti maalt päritolewaid koolitöelasi linnas liikumas näha, kellel eljamisele tennimõniste ja ning korteritõimistega tegemist.

Ka on koolitöelaste pakkumised koolitöelaste kohalikus lehes hoogu mõtnud. Koolitöelaste pidamine on paljudele linna kodanikkudele heaks jisseleatavaks saanud. Wõetakse kaks-kolm kooli (kooli) lasti ihte tuppa, kes jitts oma moonaga terve perekonna ülewad peawad, ja weel muud jisseleatuid peale jelle annawad. Sarnane nähtus, nii huffamõistatam, kui ta ta on, ei wõi meie praeguste korteri-olude tõttu nii pea kaduda, kui tahab iffa linnas ka koolis käia ja ulualust leida, jitts pead ka jelle „nõbrimise“ leppima. —el.

Õnnelused ja tühikud.

Wale tuhandemargaliste laialilaotamine.

Wale tuhandemargaliste E. W. kasutajate laialilaotamise juhumi on käesolewal aastal esimesel poolel olnud 57, nendest: Tallinnas 25 juhtumist, Tartus 7, Saaremaal 10, Pärnumaal 6, Wõrumaal 3, Peiferis 2, Wiljandis 2, Wõrumaal 1 ja Läänemaal 1.

Kiit rahad on sama teeriatest ja jettelora ra nr. nr. mis omal ajal kiiti wõrdlemisi trükkija ametnikkude kasutajate walmistati, nii et uute walmistamist marga ei ole, wad on endisel ajal walmistatud rahade arakorjamise tegemist, mida iseenamist talurahwa seas laiali laotatud.

Kohutawalt hädasõitlikus on wiimasel ajal wale wiletsajamargaliste kasutajate laiali laotamine muutunud.

Wale wiletsajamargaliste kasutajate walmistamise hooajal on neid kindlasti tegemata arwul walmistatud, kuid laiali laotada ei suudetud neid ja nüüd, kui walmistajad, rahade arakorjamise kawatsest kuselewad, on nad uuesti nende laialilaotamisele astunud ja teostawad jeda peaaegu kogu piirkartetes maakon dades, nagu Pärnus, Tartus, Peipis ümbrus ses jne.

Kogutud andmete põhjal on selgusele jõutud, et Wenemaal olla nende trükkimise uuesti algust tehtud, mida tõendab nende ilumine Petrogradi ja Moskwa kõrjebel.

Esimesel kohal laialilaotamise poolest jettab Tallinn, kus kune kuu jooksul 80 laialilaotamise juhtumist ette on tulnud, edasi tuleb Pärnu, kus laialilaotamise juhtumist kune wõrra wähem, kui Tallinnas, nimelt 83. Kolmandal kohal ajub Tartu linn ja maakond — 79 juhtumist. Edasi läheb Wõru maak. — 45, Wiljandi maak. — 37, Narwa linn — 31, Walga maakond — 27, Saare maak. 27, Peiferi maak. — 21, Järwa maak. — 10, Lääne maak. — 11 ja Wõru maak. — 9 juhtumist.

Kogusummas on olnud wiletsajamargaliste laialilaotamise juhtumist kune kuu jooksul 485.

Tublisti lahunenud on käesolewa aasta esimesel poolel laiamargaliste wale kasutajate laialilaotamine, mis ainult 147 juhtumist peale ulatab.

Esimesel kohal laialilaotamise jittes ajub jitt Pärnu maak., kus 86 juhtumist ette on tulnud, mis jettatam jettiga, et neid peaaegu kogu maarahwa seas ja turundel edasi anti, kusjuures talumehed neid kodus hoibid ja nüüd, uute rahade ilumusega, nendest lahti katjwad kaaba.

Teise koha on omanud Tallinn ja Harju maak., kus 26 juhtumist registreeritud. Edasi läheb Tartu — 20, Wiljandi maak. — 17, Wõru maak. — 15, Saarem. — 9, Walga m. — 7, Järwa maak. — 6, Narwa linn — 4, Peiferi maak. — 4, Lääne maak. — 2 ja Wõru maak. üks juhtumine.

Uute laiamargaliste wale kasutajate walmistamist marga ei ole.

Wargused Tallinnas.

14. jtt. warasitati Karl Lindeberg'il kofel restorani ümbruses wõrdlemisi ajal kaitust rahapäh ühes raha ja dokumentidega ära. Keesdor Weltsch'i pesuhoiast tulbõrnus ja Wicepi uul. nr. 6 asuwast walmistatide kaupusest alnallaafi purustamise teel üks meestarahwa üli kond. Samal kuppäewal tabati sadamas ketsiwa Saksa aurulaew „Oberbürgermeister Gafeni“ tiitrimise poolt sadama artelli töölise A. kes laewal ühe kasti ära oli lühtunud ja sealt ühte katutat 15.000 marga wäärtuses ära tah tis warastada.

Sundid warja ära murdnud.

Pajusi wallas, „Weskiaare“ talus, 12 km. Põltsamaalt, murdis hundid õõjel wõstu 12. aug. kolmekuise warja ära. Kui pererahwas õõjel määra hinumist kuulis ja waatama läks, leiti wares kopsi ümber 150 jammu talust eemal jannult, läbinäritud kõriga. Samuti oli ka warjal turja pealt ja peast mitmest kohast näritud. Ümbruskonnas on huntijid liikumas.

E. S.

Karwa mnt. —:— Rõneir. 5-97.
Restoraa „Esplonade“
Reedel, 17. augustil s. a.
Näitleja **Peter Nicolai p. Milliforali**
tulud h t u.
Suur tuludõhtu eeslawa paremate näitlejate kaastegewusel. Juhatus.

Teater ja muusika.

Draamateatris

algab 20. augustil, mis kuppäewal näit lejad juba koku on kutsutud. Samuti on astu tud loori registreerimisele; loori astuda soowi jad registreerigu endid igapäew f. 10—4 Draa mateatris büroos; jettamas andu endid üles ka endised looriõimbed. Loori kottutulemine esmaspäewal, 20. jtt., kell 5 õhtul teatris. Teatribüroo.

Kellel tundmata ja nägemata Petseri
ümbrus ja Petseri klooster ühes tema mu-
napiusiega, ärgu jätku tarvilamata juhuft
õitse jeda näha saada Petseri laulupeole
õites.

Wäljaandija Kirjastuse Osakond „Raja“.
 Raastutaw toimetaja H. Tupits.

Pika ja raske haiguse järele lahkus siit ilmast 15. augustil s. a. minu unustamata mees ja minu kallis isa

Dr. Peter Tannebaum

65 aasta vanaduses

Sügawas leinas

abikaasa ja poeg.

Kirstupanemine Diakonissihagemaja kirikus reedel, 17. aug., kell 7 õhtu; matmisest teatatakse eraldi.

Olen tagasi jõudnud

Dr. Klompus

Raha- ja suguhaiguste
eriarst

Basimõistmine kella 11-1 ja
5-7 1/2

Sarju uul. 45, k. 7, telef. 74.

Sagasi jõudnud

Dr. M. Epslein

naistearst.
Kõnet. 4-6, Eestivõla puistest
18 krt. 2.

Kooliõpetajanna

soovib kohta maale laste juure.
Võib ka peale koolitööd perenai-
sele abits olla. Teatada kirja-
lult „Kaja“ abital. Wiljandis,
„Kooliõpetajanna“ all.

Õpetus algab

Wigala põllutöökoolis

15. oktoobril s. a.

Õpilasteks võetakse vastu mõlemist soost isikuid, kes jundusliku algkooli lõpetanud ja 16 aastat vanad.

Õleandmist võtab vastu ja täielikuma teateid annab kooli juhataja, aadr. Wigala.

Wigala põllutöökooli juhataja.

Eesti Tori - Roadsteri Hobusekasvatajate Seltsi

Tartu haruseltsi

korraldusel peetakse ära

Varsanäitus

Tartus, 1. sept. kell 10 hom. Tartu Eesti Põllumeeste Seltsi uuel näituseplatsil.

Näitusele võetakse vastu ainult suguraamatu järeltulijaid: 1) ematagused warsad, 2) aastased warsad, 3) kaheaastased täkk-sälud.

Autasu antakse parematele warsadele, silmaspidades warsa korralikkust pidamist ja tema vanemate töu-wäärust.

== Warsade eest platsiraha maksta ei ole. ==

Tartu haruselts

Müüakse

oma töölodade uuemaid jaadusi Ameerika kirjutuslaudude tamme- ja punaseft puust; Ameerika laudu kirjutusmasinate jaoks; sügiktoa tammepuust puhwetifappe; talu-wantrib, sorteerijaid „Triumpf“ nr. 2 jamaud.

Mitmesugust sorteerimise materjaali kõrgemas häduses, waslupidaw tammepuust parkett, alnaraame, mitmesugust tamme-, kase- ja männapuu materjaali, raudda mitmes suuruses, sarprauda, nurrtauda, lattrauda ja muud.

Seha „Dwigatel“

Telefon 7-88.

Suur, tahetordne, uus

puuelumaja

4 korteriga müüakse enamapakkumisel Kõo mõisas (10 wersta Wõhma jaama) 1. sept. s. a. kell 3 päewal. Pakkujatel tuleb enne pakumist 30.000 mt. kantsjoni maksta. Müüja jätab omale wabaduse maja enesele pidada, kui enamapakkumisel saadud hind müüjat ei rahulda. Lähemalt E. A. Põllutöö Resktooli juhatajalt Oulstweres.

E. A. Põllutöö Resktooli
Hooletogu.

Soovitame tõrges headuses oma tööstuse:

Wantrimääret,

Rondijahu,

hjalab 5% lõmmestiku

Rõõsi,

Rõõre,

Ohje.

Raubemaja

Jaan Maim

A.-S.

Tartu, Wabritu uul. 3, telefon 3-59.
Rauplus Raubahoon 21-a, tel. 4.71.

Heinaniidumasinaid

Wiljalõitajaid

Wiljalõituseaparaate

Hobuferehasid

Tõltsuguste niidumasinade lüajad soowitab odawalt

I Eestimaa Põllumajanduse Ühifus

Kontor: Suur Kloostru uul. 11.

Rauplus: Runne uul. 16.

Kuremaa mõisas, Tartu maakonnas, Jõgewa jaamast 10 wersta, 27. augustil 1923. a. kell 11 hom.

müüakse enamapakkumise teel:

1) Wiljapuuata saadused,
2) Mitmesugused wanad masinad ja põllutööriistad (heinaniitjad, wiljalõitajad, hobuferehad, separiistad j. n. e.).

Lähemaid teateid võib saada nimetatud mõisa kontorist — Telefon — Palamuse 3.

Mõisawalitus

Oksjon.

25. augustil s. a. kell 10 hommikul müüakse enamapakkumisel Sõjawäe kraami ladus, Toompeal, 1550 pb. 39,5 naela sõjawäele kõlbmata saapamaäret.

Ratusepappi

Ratuseõrwa

soowitab odawalt

I Eestimaa Põllumajanduse Ühifus

Kontor: Suur Kloostru uul. 11

Rauplus: Runne uul. 16.

Töö - hooletandeministeerium

annab Tallinnas, end. seisusl. asuluste hoonete

remonttööd

1. sept. s. a. l. 10 hom. teistkordsest sega-wähempakkumisel wälja. Pakkumine on kirjalt (kinnine) ja suusõnaline. Kirjalikud (kinnised) pakkumised tulewad töö-hooletandeministeeriumi eeltähendatud tähtajaks sisse- anda ning pakumise kindlustusets vähemalt 70.000 mt. töö-hooletandeministeeriumi kassasse sisse maksta ehl Eesti Wanga garantii pakumisele juure lisada.

Ligemaid teateid tööde kohta saab töö-hooletandeministeeriumist (Mia uul. nr. 12) igal tööpäewal kella 10-12.

Töö-hooletandeministeerium

Superwoswaati

Soomasjahu

Raalifoola

Wääwlihapu ammoniaki

Esikiit salpeetrit

soowitab odawalt

I Eestimaa Põllumajanduse Ühifus

Kontor: Suur Kloostru uul. 11.

Rauplus: Runne uul. 16.

Piimaühisustele soowitame:

Murujõuliste piimatallituste
fissejeadeid Saksamaa ja Daani wabrikuteft.

Ilmatuulhaid „Westfaalia“
foorelahutajaid, aurujõul ja tästij.

**Kootsi „Baltic“ auruturbii-
niga** piimatallituse fissejeadeid.

Th. Sabroe & Ko. wabriku külme-
tusmasinaid.

Paul Junte & Ko. wabriku piimaproo-
wimise-abinõusid.

Piimatallituste ja külmetusmasinade ehituste plaanid, eelarved ja fissejeadete eelarved walmistatakse asjatundlikult ja korralikult wilunud jõudude juhatusel.

Põllumajanduse Reskthifus

ESTONIA,

Tallinn, Jaani uulits 6.

Masinarihmu

nahk, balaata ja kaamelikarwadest
kõige käidawamates laiustes,

rihmakrumisid

pakub omast ladust odawate hindadega

Tartu Kauba-ühifus,

Tartus, Lossi uulits nr. 1. Telefon 60.